

Formelblad - TRYCK

Tyngd	$F = m * g$ (när något flyter ovanpå ytan är lyftkraften $\Leftrightarrow F = m * g$)	$F_g = F =$ tyngden i m – massan i g – gravitation = 9,82 N/kg	N kg
Lyftkraft = tyngden av undanträngd V	$F_{lyft} = \rho * g * V$	F – lyftkraften i ρ – vätskans densitet g – gravitation = 9,82 N/kg V – Volymen på undanträngd vätska i m^3	N kg/ m^3
Tryck på en area	$p = \frac{F}{A} \Leftrightarrow (F = p * A)$ (F = kraften som åstadkommer trycket)	p – trycket (preassure) i F – kraften (Force) i t – arean i	Pa N OBS m^2
Vätsketryck på ett visst djup i en vätska	$p = \rho * g * h$	p – trycket (preassure)i ρ – vätskans densitet g – gravitation = 9,82 N/kg h – djupet (höjden under ytan) i	Pa kg/ m^3 m
Densitet	$\rho = \frac{m}{V} \Leftrightarrow (m = \rho * V)$	ρ – densiteten för ämnet i m – massan i V – volymen i	kg/m^3 kg OBS m^3

Densitet för olika föremål

Bly	$\rho = 11\,300 \text{ kg/m}^3$
Vatten	$\rho = 1\,000 \text{ kg/m}^3$
Havsvatten	$\rho = 1\,025 \text{ kg/m}^3$

Prefix	BÖR MAN VETA, BRA ATT KUNNA			Några exempel
M (mega)	10^6	1 000 000	- miljon	MW, MJ
k (kilo)	10^3	1 000	- tusen	km, kg, kW, kJ
h (hekto)	10^2	100	- hundra	hg (hektogram)
da (deka)	10^1	10	- tio	ovanlig
	10^0	1		m, s, W, J
d (deci)	10^{-1}	0,1	- tiondel	dm
c (centi)	10^{-2}	0,01	- hundraedel	cm
m (milli)	10^{-3}	0,001	- tusendel	mm, ms, mW, mJ

Blanda ej ihop m i milli med m i meter. 10 mm är alltså 10 milli-meter

Formelblad - TEMPERATUR

VÄRME

Omvandling från Celsius till Kelvin $K = C + 273$

Omvandling från Kelvin till Celsius $C = K - 273$

Specifik

värmekapacitet

$$Q = E = c * m * \Delta t$$

Q el. E – tillförd värmeenergi i J
c – ämnets specifika värmekapacitet i $\frac{J}{kg * ^\circ C}$
m – massan i kg
 Δt – temperaturändringen i K (eller $^\circ C$)

Specifik

smältvärme

$$Q = E = l_s * m$$

(l_s benämns även c_s)

Q el. E – tillförd värmeenergi i J
 l_s – ämnets specifika smältvärme i $\frac{J}{kg}$
m – massan i kg

Specifik

ångbildningsvärme

$$Q = E = l_a * m$$

(l_a benämns även c_a)

Q el. E – tillförd värmeenergi i J
 l_a – ämnets specifika ångbildn. värme i $\frac{J}{kg}$
m – massan i kg

OBS – Alla "specifika" värden är omgjorda till enheten Joule, J för att förenkla:

Vattnets specifika värmekapacitet $c = 4200 \frac{J}{kg * ^\circ C}$

Vattnets specifika smältvärme $c = 330\,000 \frac{J}{kg}$

Vattnets specifika ångbildningsvärme $c = 2\,260\,000 \frac{J}{kg}$

Övrig specifik värmekapacitet

Bly $c = 130 \frac{J}{kg * ^\circ C}$

Koppar $c = 390 \frac{J}{kg * ^\circ C}$

Järn $c = 450 \frac{J}{kg * ^\circ C}$

Is (vid uppvärmning från $-X^\circ C$ till $0^\circ C$) $c = 2\,200 \frac{J}{kg * ^\circ C}$